

Az előfizetés ára:
 1883 januártól egész évre . 8 frt.
 fél évre . . . 4 frt.
 „ „ negyed évre . 2 frt.
 Előfizethető a kiadóhivatalban, **Valentin Károly** könyvkereskedésében, **Traub B. és társánál, Böhm M.** könyvkötőnél.

PÉCS

Politikai és vegyes tartalmu lap.

A hirdetések ára:
 Négy hasábos petitsor
 1-szer . . . . . 6 kr
 2-szer . . . . . 5 kr
 3-szor . . . . . 4 kr
 Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 kr
 Nyilvánterben egy sor . . . . 10 kr

Megjelen hetenkint kétszer:
 szerdán és szombaton.

Szerkesztés: Mária-utca 1. sz.
 Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz. a posta mellett.

Egyes szám 10 kr.
 Kapható a kiadóhivatalban, **Valentin Károly** könyvkereskedésében, **Traub B. és társánál, Böhm M.** könyvkötőnél Király-utca-

Általános iparviszonyok a pécsi keresk. és iparkamra területén.

A munkáviszonyok már szintén tartózkodnak. A fegyelem mindinkább lazul. Egyre szaporodnak az esetek, hogy a segéd szó nélkül elhagyja mesterét s munkakönyv nélkül áll be más mesterhez. Nincs közeg, mely az ilyen rendellenességeknek sikerrel utját állaná. Az első fokú iparhatóságokhoz az iparosoknak nincs bizalmuk s inkább eltűrik a sérelmeket, semhogy ahöz forduljanak.

Az iparosoknak a kisebb polgári peres ügyekről szóló törvény ellen való panasza teljesen indokoltak. Az idézett törvény kitérte az el nem érte; sőt ellenkezőleg az igazságszolgáltatás drágább és lassabb lett, annyira, hogy a követelések nagy részének behajtása lehetetlenné vált. Ugyanis a bírői illetőségét az alperes állapítja meg, a képviseltetés megengedtetik ugyan, de ennek költségei meg nem ítéletnek. Az adósok tehát az egyszerű felszólításra nem fizetnek s a fizetést, — még akkor is, ha a per már megindítottat, — a legvégsőig halasztják. Jól tudva, hogy a pernek buza-vonása nekik anyagi kárt nem okozhat, mert nem tartoznak perköltséget fizetni. Ha valaki pert indítani kíván, ezt adósának lakhelyén kell tennie, ha pedig ennek lakhelye nem egy-

szersmind a felperesé is, akkor ez kénytelen a tárgyalás végett utat tenni, vagy ha képviselőt állít: ennek költségét viselni. Az első esetben időt vesz, az úti és ételmezesi költségeket viseli, az utóbbiban pedig a képviseltetés költségeit tartozik fedezni. Minden esetben tehát költségei vannak a felperesnek, melyek a csekély 20—50 frtnyi követelésével arányban nem állanak. Ennek következménye az, hogy az iparosok és kereskedők követeléseiket oly adósok ellen, kik vidéken laknak, a felmerült úti, ételmezesi és képviselteti költségek mellett csak részben érvényesíthetik, vagy hogy ezen költségekkel és azon zaklatásokkal szemben, melyeket nekik a roszhiszemű adós mindenféle ellenvetésekkel okozhat, követelésük érvényesítéséről lemondanak. Ez pedig feltétlenül maga után vonja a kisebb hitelezés megszorítását, vagy teljes beszüntetését is s ebből következőleg az üzleti forgalom megszorítását.

A kisebb polgári peres ügyekről szóló törvény tehát oda módosítandó lenne, hogy az alperes vagy a saját, vagy a felperes lakhelye után illetékes bíróság előtt perelhető be. Kimondandó volna, hogy a bagatell-bírósági ítéletek, a járásbírói végrehajtók által hajthatók végre, s hogy a végrehajtói és fúvardíjakat, egy megállapítandó tariffa szerint, a végrehajtást vagy árverést szenvedő fél tartozik viselni.

A vasárnapi munkaszünet kérdésének megoldását a magyar törvényhozó testület egyik sürgős feladatát tekintjük. Egyes kereskedők és iparosok önkényes megegyezése e tekintetben célhoz nem vezet. Itt közérvényű, általán kötelező rendelkezésre van szükség.

A vasárnapi munkaszünet kérdésének megoldása Magyarországon már csak azért sem ütközik nagy nehézségbe, mert nálunk a vasárnapi munka leginkább csak azon alakban jelentkezik, hogy a bolthelyiséggel bíró üzletemberek boltjaikat vasárnap is nyitva tartják.

A magyar iparosok — legalább e kamara területén — nem igen szoktak vasár- és ünnepnapokon dolgozni, vagy dolgoztatni.

Kereskedőink legnagyobb része pedig vasárnapokon örömet tartaná boltját zárva, de nem teheti, mert ha egyik-másik concurrensük nyitva tartja boltját, ők is hasonló eljárásra érzik magukat kényszerítve.

Már több helyen tettek kísérletek, hogy a kereskedők önkényes megegyezés folytán boltjaikat vasárnapokon zárva tartás; de sikertelenül, mert a nyílt bolthelyiséggel bíró kereskedők nagy része rendszer árukészletük mellett dohánytözst is tartanak s ennek következtében kényszerítvük boltjaik nyitvatartására. Akárhány kereskedőt ismerünk, a kik divatáru-, vászon- vagy papírkereskedést üznek, de do-

A „Pécs” tárczája.

I.

Az „Erzsébet” fedélzetén, júl. 20.

Kedves barátom!

Mindenek előtt azon tanácsosál akarok szolgálatodra lenni, hogy úgy nézd ki a kalendáriumból, miszerint azon napra, melyen Mohácsról reggel 8 órakor az al-dunai utra fogsz elindulni, holdvilágos éjjel következzen, mert bizony bizony mondom neked: vannak a természetnek oly szépségei is, a melyek tulajdonképp csak holdvilágnál szépek, de ilyenkor azután csakugyan bájosak!

Éjjel után hagyók el Nándor-Fehérvárát. Képzeld a Dunát, de nem ám budapestit, vagy a mohácsit, hanem egy igazi Dunát, egy oly Dunát, mely nem akarom mondani, hogy mérhetlen, de több mint egy mértőld szélességben hömpölygő szép csendesen szöke hullámaival; a hajóról, mely a magasabb sűrű partok mentén halad, az északi part alig látható. Posványos, nádas terület az, mit mutatna nappal?

Most azonban a hold szende fényénél, a langy meleg éjjel, minden életre kél; s míg a csillogó hullámok ezerszeresen tükrözik vissza a hold és csillagok tüzsugárait, megelevenülnek a nádasok, kacsák, buvá-

rok és más ismerős és ismeretlen madarak megszámlálhatlan sokasága mozog ott! Ki boldogabb, mint francziánk, midőn távol a nádas szélén felfedez egy mozdulatlan, egy lábón álló golyót?

C'est superbe, c'est magnifique!

A közeli jobb part dombjai erdős ligeteknek tűnnek fel, itt ott előbukkan egy kis hóféhérre meszelt lakooska, zöld erdőkel — mily édes nyugalom, mily szelid boldogság lakozhat abban!

Mi szép az Alduna holdvilágnál!

De ime: a jobb part harmai hegyekké magasulnak, balról az erdélyi kárpátok elő-hegyei tűnnek elő, Dunánk morogni kezd, dühösen kavargatja hullámaival, a hajós népség mely eddig úgyszólván kényére hagyta haladni a hajót, sürögni kezd, a kormány kerékhez harman sietnek, a kapitány maga lép a padra.

Mi ez? mi történik itt?

Egyszerű dolog az egész; itt vagyunk a Vaskapu szoros kezdeténél, hol óriási sziklafalak a rakonezátlan Dunát egyszerre alig 300 léd keskeny mederbe szorítják.

A zúgást, morgást, a szirteket csapkodó hullámok zaját, mely tulharsogja a gőzös gépezetének zakatolását, ehhez a vidék vadregényes szépségeit leírni nem lehet, ezt látni, holdvilágos éjjel látni kell.

A haragos Duna több mint 20 öl mélységű víztömeget, helyiyl közel 1000 öle-

15 lábnyi eséssel és másodpercenként 11 lábnyi sebességgel hajt neki a haladását gátló szirt padoknak!

Mi felségek, mi leirhatlan szép az Alduna holdvilágnál!

Hajnaldók.

Feltekintek az égre, mely még sötét kék, látom még fényleni a csillagokat, midőn a felkelő nap első sugárai már biborral árasztják el a partmenti sziklafalak csúcsait.

Drenkovához érünk, hol kis gőzökre kell átszállanunk, utunkat Orsova felé folytatandók.

II.

Orsova, júl. 21.

Kedves Barátom!

Menjünk szépen rendszerben, kezdjük a dolgot előlről.

Szives voltál tegnapelőtt este lekisérni a vasutra, tehát tudod, hogy akkor indítottam utnak lelkem anyagi hüvelyét, amde azt már nem tudod, hogy Mohácsra szerencsésen megérkezvén s törődött testünket Eresényi vendéglátójában egy kissé kipihen-tetvén, tegnap reggeli 8 órakor szállottam fiammal az „Erzsébet” fedélzetére, s mint-hogy ma délelőtt 9 órakor minden baj nélkül értük el hazánk ezen végvárosát, igérem szerint értesítelek élményeimről, le-írom tapasztalataimat, vázolom a behatáso-kat, melyet a természet és tudomány vál-tozatos szépségei réam gyakoroltak.

hánytözt is tartanak s csak azért, hogy társaik a bolt nyitva tartására kényszerítve látszassanak.

Szerintünk a vasárnapi munka korlátozásának ügye a megkívánt egyöntetűség érdekében törvényhozási — s nem helyhatósági uton — lenne rendezendő és pedig úgy, hogy kimondatnék, miszerint a kereskedelmi és iparos üzletek vásár- és ünnepnapokon zárva tartandók s csak az élet és egészség fentartására s a lakosság művelésére szolgáló intézményekre nézve engedtek meg e szabály alól kivételt.

Azonban nyitva tarthatók lennének az üzlethelyiségek az illető lakóhelyek országos vásáraitra eső vagy azokat megelőző, ugyisintén a karácson, husvét és pünkösd előtti vasárnapokon; mert a forgalom ilyenkor igen élénk s a falusi közönség leginkább ilyenkor szokott a városokban nagyobb mérvű bevásárlásokat tenni.

Hogy a közönség vasárnapokon is kaphasson dohány- és szivarneműket, korcsmárosoknak és kávéháztulajdonosoknak jogositvány adandó dohány- és szivarneműeknek a rendes áron való árusítására. Ily módon a kincstár nem szenvedne kárt, a dohánytözt tartó kereskedők pedig nem lennének (mint most) kényszerítve vasárnap is boltjukat nyitva tartani, vagy — mint azt egy idevágó m. kir. pénzügyminiszteri rendelet előírja — arról gondoskodni, „hogy a fogyasztó közönség, ha nem is nyitott boltban, de mégis azon épületben, melyben a bolt van, könnyen hozzáférhető helyen kaphasson dohányt, szivart.” Korcsmárosok és kávéháztulajdonosok pedig örömet tartának a dohánytözt.

A mezőgazdasági, kézmű- s gyáripari munkának a vasárnapokra kiterjedő korlátozást szükségtelenné tartjuk, mert e munkák eddigél is csak sürgős s kár nélküli megszakítást vagy halasztást nem tűrő esetekben szoktak végezteni s mert igen bajos lenne annak meghatározása, hogy mely esetekben milyen munkák végezhetők vasárnap is.

A hajóra lépve, mindenekelőtt a társaság tünt fel előttünk; a feldunai hajókon szokottól teljesen eltérő keleti jelleggel bír az; többséget szerbek, oláhok alkotják, nagyobb részt festői nemzeti öltözeteikben, közben törökök, görögök, zsidók, néhány idegen kaputossal elegyítve.

A fedélzeten guggol egy török uri egyéniség, csendben koccázva egy spanyol zsidóval, — inasa háta mögött cigarettáz, s dudolgat valamely melabús dallamot. Oldalt a padon, vörös kötésű könyvvel kezében, koccáz hosszú kabátban, ernyős kalappal fején, ül egy vörös fofaszakállas angol, nem néz se jobbra, se balra, utazik passzióból, Bädékerjéből.

Fel s alá futkos a fedélzeten a tüzes szemű francia, ott van mindig, honnan valamit látni lehet, beszél folyton, megszólít mindenkit, de hajh! e bárbár országban talán még a gőzhajók kapitányai sem tudnak mind francziául, szegény francziánk tehát gyakorta marad felelet, felvilágosítás nélkül. Pedig de mennyire szeret minket, megnyit tud országunkról.

„Sacre de Dieu! csak a magyarok tisztelik, becsülik meg igazán költőiket! Ime Vörösmartynak egész domaine-t adtak, s róla nevezték is el!”

Sietek felvilágosítani őt, hogy szótunk költője talán soha sem járt erre, nem hogy Vörösmart az ő birtoka volt volna;

Az ipartársulatok, mint országszerte, úgy e kamara területén is tehetetlen, életelen intézményt képeznek. 1872 előtt e kamara területén 300-nál több czéh állott fenn. Ezek helyébe maig csak 98 ipartársulat alakult. Legnagyobb részök csak azért alakítottak, hogy a régi czéh vagyonával beszámolni ne kelljen. Sok helyütt meg annak reményében alakítottak az iparosok társulatokat, hogy a régi czéhnek egyik-másik hagyományát, szokását mégis fentartják s a társulati kötelek alapján majd mégis sikerül magunkat némi előnyöket, kedvezményeket biztosítani. De csakhamar csalódtak. S miután belátták, hogy a társulati köteleken kívül álló iparosok felett semminemű előnyt sem vivhatnak ki, egészen közönyössékké lettek az ipartársulati intézmény iránt. Itt helyén valónak véljük annak felemlítését, mely szerint egy ipartársulat annak kieszközöléséért fordult e kamarához, hogy az ipartársulati tagok az illető községben a vásári állások sorrendjét illetőleg a nem társulati tagok felett némi előnyben részesíttessenek, ellentéző esetben feloszlatták a társulatot.

Tanonczszegődéssel, békebiráskodással egy társulat sem foglalkozik s a tanonczok oktatásáról ez idő szerint csak a pécsi keresk. és ipartársulat s a marczali ipartársulat gondoskodik.

A kamara területén levő 98 társulat közül vagy 50 csak annyiban áll fenn, hogy tagjai a társulat vagyonából halottas kocsit s egyéb temetési eszközöket vettek, melyek aztán társulati tagok vagy hozzátartozók temetésére ingyen engedtetnek át. A többi társulatok — néhány kivételével — csak papiroson léteznek.

Tagdíjakat csak 4—5 társulatnak sikerült nagy nehezen szedni. Igen sok ipartársulatnak még nyoma is elenyészett. Volt tagjai azt sem tudják feloszlott-e már vagy fennáll-e még s azt még kevésbé, hogy hova lett a társulat vagyona. Vannak olyan társulatok is, melyeknek tagjai a régi czéh-ből öröklött vagyon maguk közt felosztot-

ták s a társulatot „hallgatag” feloszlatták.

Minden ipartársulatnak alapszabályába fel van véve, hogy a társulat tartozik évi jövedelmének 10%-át iparktatási célokra fordítani. De arra még nem volt eset, hogy valamely ipartársulat — a pécsit és marczalit kivéve — csak egy krajezárt is adott volna ily célra. De hát ki is adna, mikor a társulatok mind szétzúllóban, a társulatok csekély alapvagyon pedig elkallódóban van.

Igy vagyunk az ipartársulatokkal s ez természetes, mert azoknak az 1872-ik ipartörvényben semmi összetartó alap nincs biztosítva és semmi munka- vagy hatáskör kijelölve és végül mert azok felett senki sem gyakorol ellenőrzést.

Záray K.

A kolera veszélyről.

Damietben 24 óra alatt 52, Mansurahban 102, Samanudban 16 ember halt meg a kolerában. Ha az ujságot kezünkbe vesszük, első tekintetünk a nyiregyházi, a második azonban az alexandriai táviratokra irányul. Rémület fogja el az egész világot azon gondolatnál, hogy az iszonyu keletindiai vendég, mely bennünket jó ideig megkímélt és most a vörös tengeren át Egyiptomba bevonult — vándorlását nem ott fogná befejezni, hanem körjáratát az egész földkerekségén szokott módján megtartaná. Vajjon sikerülni fog-e az európai hatalmak intézkedéseinek vesztégyár kikötési tilalmak és viselt ruhák és rongyok vissza utasítása által a gyilkos kört menetelében megakadályozni, avagy minden gond és elővigyázat dacára a tengeren át fog repülni az országokat elnéptelentendő — kérdi aggodva mindenki.

Még mindig mély titok tárgyát képezi eredetének és megszűnésének oka; ha ismét hozzánk közeledik, halomszámra fognak könyvek és ujság-cikkek összeírtni és ki tudja, hogy mindezek által csak egy szikrányi világosság fog-e a kór lényegére vetetni.

Vajjon e betegség a ragályosok (contagiosus) vagy gerjesek (miasmaticus) közé tartozik-e, még mindig vita tárgyát képezi.

vége is abban állapodott meg, hogy hát haálta után neveztek el emlékére az előttünk fekvő községet.

Irjak Apatin iparáról? Eszékről? Erdődről?

Ebédre hívunk; szomszédom a vasuti szakasz mérnök, kitől a gőzkompra vonatkozólag csikartunk ki némi adatokat.

A gőzkomp Hartwich porosz épít. főtanácsos terve szerint Duisburgban Poroszországban készült, Kriens Péter gyárában; alkatrészei vasuton Regensburgba szállítván, ott össze állították, s a Dunán becsáttattak le Gombosig; a kompon levő sínek hossza 62,7 meter, tehát befogadhat egy komp 8 személy, vagy 10 teher-kocsit, mely járata üresen 0.59 — terhelve 0.79 meter.

A földmunkák 1869-ben kezdettek meg; vállalkozó volt Bandeson Ferencz, az építkezésnél közreműködtek: Paulus Rudolf főigazgató, Ritter Frigyes fő- és Seeberg Frigyes szakasz-mérnökök. Az egész munka 540,000 frtb. került és 1871-ben adatott át a forgalomnak.

E helyütt, hol a Duna vízmagasságának különbözőzete 7 meter, a folyam szélessége pedig 500-tól 1300 meterig változik, egy átkelési út átlag 4 frt 50 krba kerül.

Szép derült napos idő.

Fel a fedélzetre! szemléljük a vidéket melynek minden egyes pontja történelem.

Ujjlak, a romaiak Cuccium-a, az Ujjlakyak fészke, kik közül Miklós a magyar koronáért is versengett, utóbb Mátyás alatt Bosznia királya lón! Lörcincz, kivel a család 1520 körül kihalt, jó torku lehetett, mert Drághfy Bertalan, midőn II. Ulászló alatt Ujjlakot elfoglalta, a vár pinczéiben 3000 hordó szerémi bort talált.

Tomory Pál, ki minden áron nősilni szeretett volna, de egymásután három jegyese halt meg, ide jött 1520-ban barátunk; hanem valami nagyon nem tetszhetett neki az itteni élet, elment Kalocsára érseknek és lett még országos főhadvezér is!

Itt halt meg 1456. okt. 23-án Kapistrán János, holt tetemeit a görög barátok 1526 után Bajára, majd Nagy-Szőlőseire vitték. Később Perényi Ferencz a barátokat elűzvé, a hullát a kutba dobatta, hova került innen? A gergetegi dolostorban őrzinek egyet, de Bécsben is mutatják csontvázát.

A Fruska-Gora regényes vidékét szemlélve, visszaváriszoljunk magunkat Marcus Aurelius Valerius Probus római császár idejébe; látjuk a legionárusokat békés polgári foglalkozás közepette, a mint ültetik a szőlő-tökeket szerémi eredetű császár parancsára 276-ban.

Mit irjak Délmagyarország Buda-pestjéről.

Már a távolból kies látványt nyújt Pétervárad, a Dunát kevésbé északnak szo-

Legvalószínűbb, hogy mind a két nemhez tartozik és hogy legkisebb növényyszerű élő lények által, melyek ismét részint a betegek kiürítési, részint a levegő által szétfordatnak és a folyóvizben, ép úgy mint a nedves földben szaporodnak — terjesztetik. Ha azonban közegészségügyi szempontból a dolgot vizsgáljuk, nem annyira ezen cholera contagium természetét, hanem inkább a betegség terjedési körüli észleletek vonják magukra figyelmiinket.

E tekintetben rég elismert tény az, hogy a kolera terjedésében a vízi utak folyását követi. Mindazok kik a vízi közelében laknak és avval, vagy csak annál foglalkoznak, mint: matrózok, halászok, hajósok, mosónők, vízholdók stb. a koleraának legzármasabb áldozatot szolgáltatják. Ha a hajósok annak tudatában élnek, hogy tisztesen vannak a kolera veszélyének kitéve, úgy ezen tény csak azáltal lesz érthető, ha megmondoljuk, hogy ezen emberek megfoghatlan könnyelműségükben egész vízi szűkségletüket, ivás, mosás és főzésre is, a folyóból merítik s pedig leggyakrabban tisztátalan helyekből. Így Berlinre nézve constatva van, hogy 1831—73-ig minden erős kolera epidemia hajósok és sájkások által csempésztett be, és hogy csak a gyengébb lefolyásnak (1854—57 és 73-ban) bírtak más eredettel. Mily nagy különbség volt az 1866-iki kolera közt, melynek 8186 személy esett áldozatul és az 1857-iki közt, mely utóbbi évben csak 32 személy halt meg. Az első esetben az első áldozat egy Oderbergből jövő hajós volt! Statistikai tény az hogy a Spree folyó melletti utcákban és ezek közt a víz melletti házsorok aránylagosan legtöbbet szenvedtek a kolerától.

Igen feltűnő körülmény az, hogy Európában sok oly helység van, mely — akármennyire is érintetett volna legközelebbi szomszédsága által és akármennyi kolera beteg és halott csempésztetett is ezen helyekbe — eddig mégis ezen ragálytól érintetlenek maradtak. Ilyen Angolországban Eppingham, Bath, Cheltenham, Leicester, Franciaországban Lyon; Poroszországban Lauban, Rybnir, Gloga; Csehországban Karisbad.

Igen előnyös volna, hogyha mindazon helyek nevei, melyek eddigelé a kolera által nem érintettek, összegyűjtetnénk; azután szükséges volna meg tudni milyen közös sajátságokkal bírnak ezen ragályozók. De

ritó sziklafokon. A nagy vasuti hid oszlopai mind megannyi óriások emelkednek ki a folyam medréből; ma holnap már dübörögve fognak árobogni a vonatok, sívta tünendők el szemünk előtt a jobb parton látszó alagut szét torkába.

Ujvidék a balparti sikon csak most mutatja be csinos házsorait, széles, egyenes utca s a tetők közül kimagasló templomtornyait.

Egy német hazafi dudolgatja a „Prinz Eugen der edle Ritter“ bús melódiáját, azután repülni kezd Brenner generalisról, kit a törökök Zalánkemén mellett fogtak el, és egy tölgyfához lánzolva löttek agyon 1716 szept. 5-én; sisakja, vértje s a lánca a péterváradai fegyvertárban őriztetik.

Tittel! Priscus és Maximus e vidékre teszik Atilla palotáját, itt tartotta nászát Idikó, vagy Hildegunddal 449-ben — Marcian császár ez éjjel álamban egy ivet látott elpattani.

A titteli sánczok ostroma alkalmával esett el Jeszenszky Gyula huszár kapitány.

Éjjel tájban értünk Zimonyba. Irják a keresztésekről, kiket Kálmán uralkodása alatt 1096-ban itt vertek szét elődeink? Irják Hyunyady János haláláról? Hozzam emlékedbe Dugonits Titus hősi önfeláldozását, melynek éppen ma van 427-ik évfordulója? Irjam le Belgrádot, a hajdani Nándorféhvárt?

Nem! ennél okosabbat teszek, lefekszem alunni.

itt van azon pont, hol a dolog kissé bonyolódottá válik. Azt mondják, hogy sziklás talaj és magas fekvés a kolera ellen védeke. De Gibraltár sziklán fekszik és éppen város legmagasabb fekvő részei a leghevesebb ragályok székhelyei voltak, míg másrészt ezen betegség ellen megóvott helységek közt vannak olyanok, melyek homokos és posványos talajjal bírnak, igen alacsony fekszenek és gyakran árvizektől szenvednek.

Azt mondják továbbá, hogy a földalatti víz alacsony állása a kolera iránt fogékonyabbá tenné az illető helységet, mert a víz felett fekvő földrétegek rothadás és bomlásnak alávetett szerves anyagokkal telve, melyeket azután a levegővel közlik; ennek ellenében azonban tény az, hogy a kolera, ép úgy mint a hagymázt hevesen ép úgy magas mint alacsony vízállásnál fellépni láttuk, mi bizonyíték arra nézve, hogy ezen tényezőnek még ideiglenes szabadtól befolyást sem lehet tulajdonítani.

Ha a kolera mentes helyek közös sajátságos tulajdonságait tovább tanulmányozzuk egy pontra akadunk, mely fényes világot vet tanulmányunkra és melyet a lapok szerkesztőisége különösen a mi városunk hatóságainak, ép úgy mint az érdekelt olvasó közönség különös figyelmébe ajánlja. A fenn említett kolera mentes városok mindannyia ivás- és háztartásra szükséges vizüket kívülről, a kolera méreg általi megfertőzésnek ki nem tett vízvezetékekből kapják. Sokat állítanak hogyha azt mondanák, hogy csak azon helységek nincsenek a kolera veszélynek kitéve, melyek egészséges és káros anyagoktól ment ivóvízzel bírnak, de azon szabály meg nem dönthető többé, hogy azon hely, mely koleraanyagoktól ment ivóvízzel bír, mindeddig a ragálytól megóva volt.

Fontos állítás ez, melynek behizonyítását az olvasó joggal követelheti. Mi köze van az ivóvíznek a kolera-contagiumhoz. Ennek magyarázatához szükséges a vízszükségletnek nálunk általában szokásos fedezeti módjával és az avval kapcsolatban lévő hátrányokkal kissé bővebben foglalkozni. A háztartáshoz szükséges vizet rendszeren úgy nyerik, hogy 10—20 lábnyira, ritkán mélyebben a földbe ásnak, míg egy elegendő vizet tartalmazó rétegre találják, az így nyert viz azután akók vagy szivattyúk által a földszínerre hozatik. Ezen kutak a házi udvarokban a szemét gödrök közelében fekszenek. Sok helyen majdnem minden házban ilyen kut létezik és némely városban vannak építési szabályzatok, melyek szerint minden udvarban ilyen kutnak léteznie kell. Ezen kutak azonban nem mindig minden háztartási célra használhatók; a kutak közt különböző milyenségeket különböztetünk meg. Némelyek vizét igen jónak tartják, másokét meg, melyek sokszor 50—100 lépésnyire vannak az előbbiektől, ivás- és főzésre használhatatlannak tartják. Ilyen egymás társaságában lévő kutak közti különbség okát nem geológiai hanem helyi, a lakosok által előidézett viszonyokban kell keresnünk.

(Vége következik.)

Doktor.

Kiss György.

Az oly jelesen szerkesztett „Budapesti szemle“ juniusi füzetében Pasteriner Gyula folytatja a magyar szobrászat ismertetését. Kötelességünknek tartjuk közölni azt, mit szerző Kiss Györgyről mond, annyival is inkább, mert Kiss kiképzését Troll Ferenc pécisi kanonoknak, a minden szép és jóért lelkesülő főpaprak köszönheti. Megelégedésre szolgálhatnak e sorok, e nagyra becsült férfiúnak, midőn sikerrel látja ko-

szoruzva intenióit, de köszönettel tartozik neki az egész országnak, mert ő tette lehetővé, hogy Kiss György ma a hazai első művészek közt helyet foglalhat.

Pasteiner leírja a többek között, a budapesti operaház szobrait és azt mondja, hogy „valamennyi között Kiss György szobra, mely Palestrinát ábrázolja, kötötte le a figyelmet és érdeklődést. Erélyes, jellemző, művészi egyénítéssel készült alak: meglátszik rajta, hogy a művésznek, ki ezt készítette, van valami mondani valója, hogy nemcsak szobrot akart készíteni, hanem törekedett alakját jellemezni úgy, hogy a formák beszéljenek, törekedett arra, hogy a szobor valaki legyen. Kiss mintája él, érez, beszél, fölkelti a figyelmet, kihívta az érdeklődést; valamennyi között az egyetlen, mely a szó magasabb értelmében művészi. Érezzük a művészet mysticus erejét. E sorok írója a mű ellenálhatatlan hatása alatt elővette jegyzőkönyvét és a fenti ítéletet jegyezte fel. A következmények az ítéletet igazolták.“

Ezek után Kiss György eltrajzát következőkben adja: Kiss György Baranya megyében, Szászvár faluban született 1852-ben, szegénysorsu mezőgazda szüleitől. A paraszt fiút, ki szobrászi tehetségének félre nem ismerhető jeleit mutatá, Schmidt Alajos plébános ajánlatára, Troll Ferenc pécisi kanonok vette pártfogása alá és 1869-ben Grácba küldé, hogy ott kiképzését keresse. 1874-ben már a müncheni akadémián tanult. Atyjának emlékére, ki e közben meghalt, itt faragta szent József szobrát, mely Pécsen a székesegyház főoltára mellett állítottatott föl. A müncheni akadémián Knabell József tanár vezetése alatt tette első kísérletét a „Leány rablás“ című csoporttal, mely három nem egészen életnagyságu alakból áll. Egy öreg töröktől a bosnyák heves küzdelem után elrabolja a lányát. E csoportban ismerté meg a magyar közönség Kiss Györgyöt. Következett az „Irgalmas szamaritanus“ csoportja, melyet szintén a müncheni akadémián készített. A szamaritanus az utjában talált sebesült felemeli szamarára. Tárgyal a művész a szentírás egyik legszebb és mindenki által ismert példázatát választotta, s annak szobrászati alakítását szépen oldotta meg. Hogy ifju erőnek kísérlete, azt mutatja, a festőies felfogás, a mi első kísérletét a „Leány rablás“-t is jellemzi. A festői felfogásra utal a csoport compositiójában egy föléleg alak: a szamar, mely a háttérbe helyezve, kiesik a csoportból, s a mozdulat is, melylyel a szamaritánus a sebesült felemeli, nem azt fejezi ki, mintha azt a szamarra akarná emelni, hanem azt, hogy vele az előtte álló fatörzsrre lép föl. A compositiónak igazságos bírálata, s helyes correctívuma a rajz, melyen a szamar úgy látszik elhelyezve, a mint a csoportban kellene lennie. A szamaritánus dugszdag ruházata szintén emeli a csoport festőies hatását. A két alak csoportjának compositiója kifejezetteljes; a szamaritánus erő kifejtése, a mozdulat, a mint a terhet emeli és a sebesült bagyadtsága, élettelen sulya; e két ellentét egymásnak, hatását kölcsönösen fokozza s jellemzetes egészét képez. Azt nem tekintve, a mi föléleges, a két alak művészi egészét alkot.

Egy évi tartozkodása alatt, Rómában készít ifju szobrászunk a képzőművészeti társulat mult őszi tárlatán kiállított csoportot, melynek címe: „A gyilkos.“ E csoportban a művész nehéz anatómiai problémát adott föl magának, s azt meg is oldotta; de mint szobormű, noha a természet-hűség benne megkapó, s a megrázó hatás itt-ott föl villan, mégis csak művészeti tulság, mely közel jár a képtelenséghez. Körüljárjuk a szobrot, fokozott kíváncsisággal annak, a ki valamit találni vél, ismét körüljárjuk és keressük a pontot, a honnét a tragikai momentum összhatását nyerhetnők; de hiába, nem találjuk. Itt is,

ott is megkapja figyelmünket a gyilkos és az áldozat tagjainak gomolyaga, melyben az élő és élettelen izmok össze vannak csomózva, ismét hátulról tekintve megragad a csoportnak erőteljes mozdulata, különösen a gyilkosnak erőfeszítése, melylyel áldozatát tovább cipzeli. Kétségbeesett küzdelem pillanata ez, úgy látszik, mintha a gyilkost a gonoszított tudata és áldozatának élettelen sulya egyaránt nyomda, de a hatás hamar mulik, mert figyelmünk ismét az anatómiai problémát kutatja, s követi az összekuszált tagokat. Majd ismét egyes anatómiai részletek kötik le érdeklünket, úgy, hogy a tárgyat magát feledjük, az összebnyomás a tagokkal együtt összekuszálódik és végül egészen eltéved. Lehet, hogy Kiss György e tárgyat Michel Angelo „Utolsó ítélet”-ének befolyása alatt gondolta ki.

A szobornál legutolsó benyomása az, hogy a kétségbeesett küzdelem erőteljesen jut kifejezésre, hogy a mozdulatban és formákban van élet, van jellem, hogy van benne igen sok tudás, mely a kezelés nehézségeit már nem ismeri, s hogy a ki ezt kigondolta és elkészítette, igazi művész, mert annak születte. Jövőjének azonban egy föltétele van: Le kell mondania arról, hogy Michel Angelon túl tegyen. — Kiss Györgyöt jó jelnek tekintjük a magyar szobrászat jövőjére nézve azért is, mert az ő műve volt az első, mely Magyarországon öntöttet érezte. Már három éve annak, hogy a Deák-mauzóleum kupoláját befejező Victoria-szoborra Huszár, Kiss és Szász Gyula egy-egy mintával pályáztak. Kiss György lett a győztes. A mintát a budapesti Schlick-féle öntőde öntötte érezbe, s ma már ott van rendeltetése helyén, Deák mauzóleumának kupoláján. — Kiss György szobrát és a Schlick-féle öntődét illeti meg az első sikerült műöntvény dicsősége.

Hirek.

Halálozás. Mohácsról vesszük a következő gyászjelentést: Dauscha Antónia özvegy Rónay Józsefné saját, valamint gyermekei és rokoni nevében bánatos szívvel tudatja szeretett férje, Rónay József orvos-tudor-és járási orvosnak, a haldoklók sz. t. ségeinek fölvétele után, július hó 19-én, élete 44-ik évében, idült tüdőlob következtében történt halálát. A boldogultnak hült teteme f. hó 20-án d. u. 4 órakor fog a kath. sirkerthe örök nyugalomra kísértetni, az engesztelő szent mise f. hó 21-én reggel 1/2 8 órakor a belvárosi, f. hó 23-án reggeli 1/2 8 órakor a külvárosi plébánia templomban a Mindenhatónak bemutatni. Nyugodjék békében.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminis-ter Ho man Ferenc pécsi törvényszéki irnokokat a pécsi kir. törvényszékhez segéd teilekkönyvvezetővé nevezte ki.

A „Pécsi Dalárda” főpróbája és bucsuja. Pécs sz. kir. város nagyrabecsült közönségéhez! A „Pécsi Dalárda” e nemes város műértő és műpártoló lakosai folytonos támogatása mellett, husz éves fennállása folyamán a magyar dalmivésznek többszörösen volt szerencsés diadalokat szerezni. Most a külföldnek óhajta bemutatni a magyar dalkulturát és egész szerénységgel, de feladata teljes tudatában bizton reméli, hogy elismerést vív ki ott is czéljának s becsületet szerez szülővárosának. Mielőtt f. é. július 24-én megkezdendő körutjára indul, bemutatja magát és művészetét Pécs sz. kir. város mélyen tisztelt közönségének, mígvé- ből július 22-én, vasárnap esti 6 órakor a Hattyu-teremben főpróbát tart, következő műsorral: 1. „Édes Lánykám” Huber Károly. 2. „Vineta” Abt Ferenc. 3. „Magyar Népdalok” a) Lehullott a rezgő nyárfa b) Fáj a szívem c) Érik a ropogós cseresnye d) Szőke legény, piros barna leány 4. „Dalúnenpen” Thern Károly. 5. „Ständchen” Abt Ferenc. 6. „Szabadságdal” Huber Károly. A „Pécsi Dalárda” tiszteletteljesen és

bizalommal számít a nagyrabecsült közönség érdeklődésére, melyet már annyiszor kért föl, mindig teljes sikerrel s kéri ezen- len is. Belépti díj 50 krajczár. Jegyek válthatók Valentin Károly és Ullmann Károly urak üzleteiben, vasárnap délután 2 órától pedig a „Hattyu” helyiség pénztáránál. Felülfizetések hálaival fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Isten áldása kísérelje magyar ügyünket! Fogadjon e nemes város bucsuzónkat, a viszontlátásra. A „Pécsi Dalárda.”

A pécsi kereskedelmi és iparkamara e hó 17-én rendes közlést tartott, mely alkalommal a kamara elnöke, Szontagh Mátyás a kamara területén lakó s a trieszti kiállításon részt vett kiállítóknak a nekik odaitélt kitüntetési érmeiket innepélyesen átadta. Ezután előadja az elnök, hogy a miniszterium a kamarának műlvi szárszámadását jóváhagyta s hogy a Pécskerületi kiállítási bizottság most már teljesen megalakult s hogy ez legközelebb megkezdí működését. E bizottság működése folytán felmerülő költségeket a kamara fogja viselni. A kamarának az állami dohánygyárak szándékoit szaporításának híre az iránt tett felterjesztésre, hogy egy dohánygyár Pécsset állíttassék fel, a pénzügyminiszteriumtól azon értesítést nyerte a kamara, hogy az állami dohánygyárak szaporításáról ez idő szerint szó sincs. — A földmiv. ipar-és kereskedelmi miniszteriumon azon leírata, mely szerint a kamara felterjesztése folytán a Dárdán lakó szemléli bizottsági közegek a forgalom könnyítése végett az eszéki átkelő állomásra helyeztessenek át, örövendetes tudomásul vétetett. — Gyékényes, somogy megyei községnek 4 országos vásár engedélyezése iránt a földm. ipar-és keresk. m. kir. miniszteriumhoz intézett kérelmét elutasítandónak véleményezte a kamara. — A Pécsset felállítandó fonalkészítő és kötszőgyár érdekében a kamarához érkezett miniszteri leirat elintézésül utasított a kamara elnöksége, hogy a Pécs város részéről a gyárnak nyújtandó támogatás tárgyában érintkezék a város tanácsával s a létrejövő megállapodás alapján a gyár mikénti felállítására nézve tervezetet készítsen. Dr. Mutschbacher Gyózó, pécsi jogakadémiai tanárnak a kereskedelmi jogtudományi elemi czímű terjedelmes könyvének kiadói költségére a kamara 25 példányra tett előfizetéssel járult s e mellett azt az érdekelte örököknek is melegen ajánlani fogja.

A földmivelési, ipar-és keresk. miniszter valamennyi törvényhatóság értesítette, miszerint a német birodalom kormányza elrendelte, hogy sertésektől származó mindennemű czikk és gyártmány, u. m. füstölt hus, kolbász, szalami, szalonna stb. csakis származási bizonyítvány mellett vihető be Németországba. E bizonyítványnak tartalmaznia kell, a) az áru megnevezését, a csomagok számát, becsomagolási módját és jelzetét; nagyobb darabok azonosságuk könnyebb igazolása végett a bizonyítványt kiállító hatóság pecsétjével is elláthatók. b) Tartalmaznia kell továbbá azon hasurú készítőnek nevét és lakáshelyét, a ki az illető árukat készítette, továbbá bizonyítania kell azt, hogy ennek lakása a bizonyítványt kiállító hatóság kerületéhez tartozik, továbbá azt, hogy a megnevezett gyáros nem foglalkozik sem amerikai származású disznók, sem amerikai disznóktól eredő áruk vásárlásával, eladásával, vagy ily czikkekből való ügyletek közvetítésével és végül bizonyítania kell azt, hogy az illető áruk nem amerikai disznóktól származnak. Utasítom ennél fogva a törvénhatóságot, miszerint megfelelően intézkedjék, hogy azok, kik ily bizonyítványokat kérnek, azt késedelem nélkül nyerjék, megjegyezvén, hogy a szóban forgó bizonyítványt az illetékes rendőri hatóság bélyegmentesen és díjtalanul állítsa ki. Minister helyett Matlekovics.

Köszönet Sidoli ur, a helybeli lovarda tulajdonosa, a pécsi kath. legényegyletnek

volt szíves árleengedést engedni, úgy hogy az egylet részére most belépti díj az első helyre 60 kr. a második helyre 35 kr., mielő a t. cz. pártoló tagok oly hozzáadásai értesítetnek, hogy az ehhez szükséges utalványt az egyleti helyiségben (Megye utca 22 szám) minden időben átvehetik. Az egylet Sidoli ur szíveségéért köszönetet szavaz.

Sidoli műlovardája folyton a legnagyobb látogatottságnak örvend. A circus majdnem minden estén megtelei közönséggel, mely a művészi mutatványoknak örömmel tapsol. Az utóbbi időkben, a már multkor megemlítették kivül, a következő tagok, u. m. a két Ferroni, említhetők, kik a legmerészebb darabokat mutatják be s ifjuságuk dacára, bámulatos hidegvérrel „dolgoznak” a magasban; továbbá Blondin ur, ki magas sarku csizmával a legmerészebb saltókot producálja a kötélen; Kosminsky és leánya Adel, mint utólrhetlen trapez tornászok; Mr. Waahr Well a tűzkirály, ki nevét csakugyan megérdemli, mert a tüzes vasakat élvezettel szopogatja, majd egy izzó veres vasdarabot harapál, végre néhány kanál forró zsirt iszik; mutatványai nemesak meglepők, hajm-resztők is; Mr. William Cook sem hagyható említés nélkül, ki mulatt létre igen ügyesen producálja a magyar csikóst. Egyszóval a circus kitünő erőkből áll és teljes mérvben megérdemli a pártolást.

Teilekkönyvi csendélet. Még a sors is gondolkodik arról, hogy a törvénykezési szünet alatt a teilekkönyvi személyzetnek egy kis dolga akadjon. A mult napokban történt, hogy estefelé a teilekkönyvtár kapuzárása alkalmával, a teilekkönyvek éjjeli őrzésére a szobák egyikében egy kutya benmaradt. Unalmas levén neki a csendes örködés, szórakozást szerzett s talált is. Az egyik szobában a földön egy jókora halom akta hevert, ezek között kezdett korméval és fogával kotonázni, minek eredménye az lett, hogy az akta halmat szédulta, több irományosomót a szósoros értelmében darabokra szétéptett, többeket megesonkított. Magunk is láttuk e pusztítást, mit összeszírni alig lehet. Valóban szép hiteleshelyi kezel-s ez, hol az irományokkal és okiratokkal egy bálnak áll, mint a csáki szalmájával. Ennek nem a kutya az oka, hogy magának ezt a mulatástog megtegte, hanem az ki elég gondatlan és lelkiismeretlen irathalmazokat a földre dobálni és ott éjszakai hagyni.

Jo fogas. Nem megvetendő fogást tett a rendőrség, midőn egy egyént csipett meg, kinek rendes foglalkozása a hamis bizonyítványok alapjáni könyörömadomány gyűjtés. E nevezetes férfi, ki mellékesen már gyilkossággal is vádoltatott, f. évi márczius hó 9 ike óta tatózkodik városunkban. Elfogataása alkalmával találatott nála egy hamis bizonyítvány, mely szerint Deveser község igazolja, hogy az illető négyezer leégett és így könyörömadományokra méltó, azonkivül megtalálatott nála a község hamis pecsétje is. A bizonyítványra nézve azt vallja, hogy azt egy vándorló legény készítette neki a mohaci országúton, a pecsétet is az faragta. A rendőrség kezelés alá vette a jómadarat.

Öngyilkosság. Tegnapelőtt reggel 4 órakor egy közös hadseregbeli őrzetető, az indóház utczában járván, a második padon egy élettelen katonát, ki mellett revolver hevert, talált. A vizsgálat kiderítette, hogy ez Steurerer András honvéd huszár osztály kiürtös holtteste, ki mellett lövéssel vetett véget életének. Az öngyilkosság oka, mint mondják az, hogy Steurerer egy alantását megverte, mi miatt az megszökött s most Steurernek ezred kihallgatásra kellett volna menni, tehát a büntetéstől félelem vitte volna a halálba. Temetése tegnap volt.

Tüz. Tegnap hajnalban Andrásovits Antal alsó-balogányi utczai háza leégett. A tüzoltóság ismét későn érkezett, csak a rendőrség működött s a Sidoli-féle circus személyzete, mely rögtön odaszállította fecskendőjét a helyszínéhez. Szerencse, hogy a

szélsendes idő a tűz lokalizálhatást elősegítette.

A f. baranyai ref. tanitói testület rendkívüli közgyűlése f. hó 16-án Vaiszlóban tartott meg az egyházmegye által kiküldött alesperes elnöklété alatt. E gyűlés lefolyásáról levelezőknek következésként értesít.

A legközelebbi közgyűlésen felmerült, de már 2—3 év óta kitörni készült botrányt s ennek elintézése iránt támadt ellentétet, sikerült az alesperes jóakaratu buzgalomát támogató többség nagylelkűségig békülékeny szemlének — úgy a hogy elenyészeltetni. A tavaszi k. gyűlésen tüntetve leköszönt egyleti tisztviselők részint közfelkiáltás, részint titkos szavazás után, egytől egyig megválasztattak. Megemlítem, hogy legnagyobb szótöbbséggel, két szavazat híján majdnem egyhangulag, ép azon elnök választott meg, kinek személye az 1—2 tagot számláló kisebbség részéről a legérzékenyebb támadásoknak volt kitéve. Itt alkalomszerűleg kiigazított a tavaszi közgyűlésről ép e becses lapban megjelent tudósítás azon — hihetőleg téves információból eredő állítását, mintha az elnök az öt nyílt gyűlésben megsértő ellentélt szintén nyílt gyűlésben párbajra hitta volna. Ez nem áll. A szaváltás akár helyesen, akár helytelenül, csak a gyűlés bezárása után folyt le, de ekkor sem az elnök és egy másik ember közt, mert az elnök még a gyűlés folyamata alatt lemondott. Magára a gyűlés menetére, a szokatlan nagy számmal megjelent tagok hangulatára, főként pedig az egyházmegye különös érdeklődésére vonatkozólag is van egy pár rövid és részrehajtatlan megjegyzésem. A f. bar. ref. tanitóság óriási többsége, az egyházmegyei hiv. kiküldött és a gyűlésen résztvevő néhány lelkes előtt ez uttal is bebizonyította, hogy gyámkodásra épén nincs szüksége, másfelől nyugodt és nagylelkű magatartása meggyőzőhette volna az illető köröket arról, hogy hibás gondolat volt ezt a tanitói testületet megszegyeníteni az által, hogy egy részről a tanitói közgyűlés, másrésztől egyetlen tag — mint egyenlő rangú perlekődő felek közt, vizsgálat után eszközöltessék béke és egyetértés. Múltán jellemző a tan. testület igen sok tagjára, hogy a kik a köz-és szakgyűléseket eddig állandóan elkerülték, most, az alet peres egyszerű felhívására, tömegesen jelentek meg. Az egyházmegye érdeklődését azért mondtam különösnek, mert míg a tanitók 6—7 évi egyetértő és békességes munkálkodása feletti elismerésének soha egyetlen szóval sem adott kifejezést, most meg szokatlan buzgalommal küldi ki megbízottját a tan. test. és ennek egyetlen tagja közt kitört rémséges háború kiegyenlítése végett! Hanem hát a béke megvan. Egy egész testület hozta meg azon hallatlan áldozatot, hogy jkönyvileg megrott s az e megére fölterjesztett tagjának magaviseletét feledni s vele, mint ellentélt — nem kis nyomás ntán — megbékülni (s nem megbocsátani!) késznek nyilatkozott. Ily körülmények közt persze hogy nagyon bajos tartós békére következtetni, mert nem tudhatjuk, mikor jó kedve val melyik két lábbal rendelkező „kisebbség”-nek az oppozíciót a saját közgyűlésével való hajbakapásig vinni s azzal tán győzelmes harcra vinni. Mi őszinte szívből kívánjuk a legjobbat.

Olcsó szivarok. A magyar kir. pénzügyminiszter július 15-iki rendelete szerint, a dohány-és szivar különlegességek között levő Trabucco II. nevű szivarok ára 65 król 4 kr-ra szállítottatott le. Nevezett szivarok gyártása beszüntették, a meglevő készlet pedig kiárulatik. Tehát mégis részesülünk mi is olcsó szivarok élvezetében.

Sajtóper. Andrits Radislav mohácsi gör. kel. esperes sajtóper indított a Verseczen megjelenő „Srbstvo” című hetilap ellen rágalmazás és becsületsértés miatt. A panaszlót czik a lap 1883. évi ápril hó 14 és 21-ik számában, „Hang Mohács vidékéről” czim alatt jelent meg.

Földrendés. Amint hiteles kuforrásból

értesülünk, Verőczen, Slavoniában f. hó 16-án hajnali 2 óraker, földalatti erős dőbörgés mellett egy másodperczig tartó fölréngést éreztek, a lökés oly erős volt, hogy többen álmukból is fölriadtak. Allítólag 3 óraker ismétlődött volna, csak hogy csekélyebb mértékben.

Tolvajlás a vidéken. Schwartz Jakab cserkúti kocsmárosról 17-re virradóra éjjel, az istálló felőre után egy értékes tehenet hajtottak el a tulajdonos tudta és beleegyezése nélkül. A tettesek, Glaub József és Horváth Mihály, nem a legjobb hírnek örvendő egyéniségek, a tehenet állítólag a máfjai kocsmárosnak adták el, miután egy marhalevet szabályszerűleg kitöltöttek. A kocsmáros a vételt tagadja.

Erdészeti államvizsgák. Az 1883. évi erdészeti államvizsgák tárgyában a következő felhívást veszszük: A folyó évben erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelemztetnek, hogy a vizsgatétel engedélyért a fennálló vizsgálati szabályrendelet értelmében beadandó folyamodványukat, a szakcsürelleg szükséges okmányokkal és szakbeli leírással felszerelve, legkésőbb folyó július hó végeig az erdészeti államvizsgabizottság elnökéhez, Bébő Albert országos fő etdömesterhez (Budapest, földmívelési miniszterium) bérmentve küldjék be. Az államvizsgák megkezdésének napja a fennebb említett szabályrendelet 2. §-a értelmében fog annak idején közzététetni.

A statáriumos vármegyében Somogyban, úgy látszik, épén ninesenek megijedve a rabló urak. Mint ugyanis levelezők írja, a statárium dacára is elég gyakran fordulnak elő bűnesetek. Legújában — 14-én éjjeli 10-kor — a menyéi kocsmároshoz törték be; mind ez, mind felesége betegnek feküdtek a rablók beléptekör és így azoknak nagyon könnyű munkájuk volt. Az itálokot részint megitták, részint elvitték, részint kifolytatták, a kocsmáros pénzét meg értékártyvait pedig egész kényelmesen zsebre dugták.

120. évfolyam. A „Pressburger Zeitung” című poszonyi lap, egyike legderekabb vidéki újságainknak, most lépett 120 ik évfolyamába. 1761. július 11-én jelent meg belőle az első szám, vagy ahogy akkor nevezték, az „erstes Stück”. Azt hiszszük, nem veszi rossz néven a jubiláló lap, ha azt kívánjuk neki, váljon Poszonyban minélőbb feleslegessé és jobblétre szenderülve, támadjon fal új életre — mint „Poszonyi Újság”.

Uj peleskei notárius. Az „Ungvári Közöny”-ben olvassuk a következő, mulatságos esetet: Egy ungvári hivatalnok, ki azelőtt olp városkában lakott, a hol színészek sohasem fordulnak meg és a ki sohasem látott színlelőadást, a mult napokban egyszer rá gondondolta magát a színházbemenésre. Épén „II Rákóczy Ferencet”-et adták s ő nagy figyelemmel nézte az előadást egészen Rákóczy megszokásig s mikor a börtönőr és Lehman kardot rántottak és viaskodni kezdtek, a mi uriemberünk nagyon nyugtalanná lett. Midőn a börtönőr leszurta Lehmant s a függöny legördült, a nyugtalanság hangosan tört ki belőle; az irtózat és felháborodás hangján tiltakozott az ellen, hogy nyilvános helyen olyan vérontás történhetik. Ezalatt a közönség tapsolt s kihívta azt a színészt, a ki Lehmant játszotta. Midőn a kárpit felemelkedett s az ujdonsült színházlátogató azt látta, hogy az elébb leszurt egyén egészen friss egés ségben hajlong a szinpadon, fontoskodó képpel fordult a körülötte állókhoz: „No már ez, így szól, kicsinált dolog!”

Két tanitónói állomás. Németboly község képviselő testülete a községi iskolában a leányoknak a fiúktól szétválasztását határozatlag kimondotta, minek folytán ott két tanitónói állomás szerveztetik. Ezen határozatihaladás is, a mennyiben eddig 300 tanköteles gyerek 3 osztályba volt szorítva, most ezek 4 osztályban fognak oktatást nyerni.

A harkányi fürdővendégek névsora

Harkány, 1883. július 6-tól.

Ngs. Bende József kanonok Kalocsa, Özv. Matancovich Józsefné jegyzőné Szigetvár, Faboricza József szüics Szigetvár, Horvatics Péterné csizmadiané Szigetvár, Löwenbein Johana szülésző, Kobor Leontina varónő D.-Szekcső, Tauszig Christina kereskedő Villány, Spitzer Sándor kereskedő Pécs, Diczendi János vendéglős Baja, Vidai Károly hivatalnok és unokája Szabadka, Lamm Rozalia napszámosnő Mikes, Tibiaszi József kereskedő Pécs, Stark Pál nyug. plebános ápolónő és kis leány Mágoics, Hüber Christina napszámosnő Szivác, Venczler Borbála asztalosnő Zombor, Valner Ferencz szolga Eszék, Rosenberg Verona csaplárosnő Kovácszserem, Grünwald Sámuel csapláros Bektes, Polakovics Roza hivatalnokné és ápolónő Zombor, Dénes Berta csaplárosnő Petrovce, Jambrich Alajos alvadász és neje Jenő, Valter Magdolna hajadon, Schlieszer Rozalie és férje kereskedő Baja, Gutján Rozina napszámosnő Szivác.

Dr. Heller,
fürdőorvos.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és érték-tözdén.

Budapest, 1883. július 20-án.

	Pénzbeli árf.
1 Magyar aranyjárdék 6%	120 —
2 Magyar aranyjárdék 4%	88 65
3 Magyar papírijárdék 5%	87 10
4 Magyar vasuti kölcsön	138 75
5 Magyar földtehermentesítési kötvény	101 —
6 Temes-bánati „ „	99 25
7 Erdélyi „ „	99 25
8 Magyar szőlődezsma váltásági	98 —
9 Magyar nyerevény sorsjegykölcsön	115 75
10 Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	109 75
11 Osztrák járadék papírban	78 75
12 „ „ ezüstben	79 65
13 „ „ aranyban	99 10
14 Osztrák-magyar bankreszvény	839 —
15 Magyar hitelbank reszvény	292 25
16 Osztrák hitelintézet	294 50
17 Cs. és kir. arany	5 68
18 20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9 50
19 Német birodalmi márka	58 50

Közlekedés.

Vasuton.

a Mohács, Pécs és Budapest közti vasuton.
Mohácsról Pécs felé indul reggel 3 óra 23 p.
d. e. 10 óra —
d. u. 3 óra 15 „
Pécsről Mohácsra indul reggel 6 óra 22 „
d. e. 11 óra 15 „
este 10 óra 37 „
Pécsről Budapestre indul délelőtt 11 óra 28 „
Budapestről Pécsre indul reggel 8 óra 16 „

A személyszállító- és pósthajók a Dunán következőleg közlekednek:

Személyhajók:

Budapestről Mohácsra naponta déli 12 óraker.

Mohácsról Budapestre naponta d. e. 11 óraker.

Pósthajók:

Budapestről Zimonyig naponta 11 óraker éjjel.

Mohácsról Zimonyig naponta 8 óra 15 perczkor reggel.

Mohácsról Gyurgyevóra szerdán, pénteken és vasárnapon reggel 8 óra 15 perczkor.

Mohácsról Budapestre naponta 2 1/2 óraker reggel.

Laptulajdonos: Fekete Mihály.

Felelős szerkesztő: Bodó István.

E rovatban minden szó beiktatása 1 krba kerül, hirdetések után, melyek a hirdető-felnek külön lakoziméval is elvannak látva, még 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozódásokra is pontosan válaszolunk, ha a válasza szükséges póstabélyeg beküldetik.

Tőke befektetésre és gyűmlősötztetésre alkalmas ház a belvárosban előnyös áron megszerezhető. Értesítést a kiadóhivatal ad.

Király-utcában egy utcai és egy udvari szoba az emeletben folyó évi augusztus 1-től bérbé adandó bővebb értesítést a Pécs kiadóhivatalában. 336

Végzett jogász ügyvédi iroda részére kerestetik, német nyelvbeni jártasság kívánatos, bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy igen jókarban levő Szőlő présházzal és 1/3 hold hozzá tartozó réttel kedvező feltételek alatt szabadkézből eladó. Hol, megmondja a kiadóhivatal. 311.

Nyolcz hold szántóföld egy tagban, a pécsi határban, a városhoz közel, a szigeti ország-ut ajatt, jutányos áron megvehető. Értesítést a kiadóhivatal ad. 161

Egy fiatal tanító, ki jeles oklevelet bír, mint nevelő, vagy magántanító szerény feltételek mellett alkalmaztatni óhajt. 313.

5 hold és 5500 öl rét a „Tüskési“ dűlőben eladó, bővebb felvilágosítást a kiadó hivatal ad.

4-6 gymnasiális osztályt végzett ifjú gyógyszerész gyakorlornak elfogadtatik.

Donatus kápolna közelében egy 1000□ö. szőlő és présház, igen kedvező feltételek mellett megvehető.

H I R D E T É S E K.

KRONDORFI
Savanyu-Kút
„STEFANIA”
Koronaherczegnő
forrás.
Trieszt, 1862
arany érem.

Szénsavdus természetes alkalikus asztali víz, a légző szervek, gyomor és hólyag bántalmait ellen.

KAHL és TSA. kúttulajdonosok Kronorban, (Carlsbad mellett.)
Főraktár Pécsen, FRANKFURTER ALBERT-nél.

338

6325 sz. 1883.

Hirdetmény.

A város közönsége tulajdonához tartozó — Pécsen, alsó malomutczában fekvő — ugynevezett „Angyal”-féle vizimalomnak folyó évi október 1-től számított három egymás utáni évre leendő bérbé adására nézve, mult hó 14-én tartott árverés kielégítő eredményre nem vezetvén, ezen malomnak-bérbeadhatása végett folyó július hó 26-án reggeli 10 órakor a városi tanács-ház 2-ik emeletén lévő gazdasági tanácsnoki helyiségben, zárt ajánlati tárgyalással egybekötött újabb nyilvános árverés megtartása rendeltetett el.

Miről is a bérleti szándékozók oly értesítéssel hivatnak meg, hogy a kérdéses bérletre vonatkozó részletes feltételek az újabb árverés megtartásával megbízott Deceleva Vilmos I. aljegyző urnál bárki által betekinthetők s hogy a kívántató felvilágosítatók ugyanott szerezhetők meg.

Pécs, 1883. évi július hó 10-én tartott tanácsülésből.

Pécs szab. kir. város Tanácsa.

A pécsi hidegvizgyógyintézet

az Engel-(Czindery)-féle kertben, Ország-ut 15. szám alatt.

Dr. Loewy Lipót ur orvosi vezetés alatt áll.

s minden a vizgyógyomónak megfelelő kívánalmak szerint berendezve, urak és nők számára teljesen elkülönített osztályokkal egész éven át nyitva van.

A vizgyógyintézet rövid fennállása óta már is kimutatásai szerint legjobb sikert eredményezett a legkülönfélébb idegbántalmaknál, az emésztőszervek pangásainál, mindenemü férfi- és női-bajok, vérszegénység, gyengeség, köszvény- és csúzbántalmaknál stb., de különösen oly egyéneknél, kik vértörölődési bántalmakban a fej és mell felé, gyakori fejfájásban, mellszorulásban, idegizgatottságban, álmatlanság, szédülés, szivdobogás, gyomor- vagy bélhurut, székszorulásban stb. szenvedő gyermegetbetegségek, ugyszinte scrofulosis és tüdővész ellen a vizkúra az általánosán elismert leghatásosabb gyógy mód.

Villamoszás, massage és diactetikai kúrák.

Felvétel és orvosi rendelés országut 15. sz., naponta 11—3-ig.

A vizgyógyomónál igényelt: Graham kenyér, hideg tej, aludt-tej s több enele a szolgálán kapható s reggel 7—8-ig, este 6—7-ig a kertben szolgáltatik.

Alulirott tisztelettel hívja fel a t. cz. közönség figyelmét a legjelebb és legújabb

hangszerekkel

bőven felszerelt

zongora- és harmonium-raktárára.

Alulirott raktár-tulajdonosnál a legkülönözőbb igények kielégítést találhatnak, — akár vétel útján, — akár havi bérlet illetőleg, sőt eladási esetben — csere útján használt zongorákat is átvesz.

E raktárlól való hangszerek jóságáért kezességet biztosít
Schäurek József
Pécsen, Ó-posta-utca 32. sz.

185

„Kellemtelen szájszag és fogfájás ellen!”

Érdem-éremmel kitüntetett
SCHULHOF KÁROLY ROBERT,
Manchester-i lakos által feltalált

és

osztrák császári kir. szabadalmat nyert
szári kizárólagos

SZOPIANA-SZÁJSZESZ.

Hatása:

1. Szopiana-szájszész a száji- és orr-üregnek (odvas vagy műfogak, töltvények vagy bármí más okból eredő) minden bűzét nyomatékosan eltávolítja.
2. Erősíti a peyühüt foghust és az ingó fogakat, az utóbbiaknak visszaadja természetes fehér színüket, meggratolja a fogkő képződését, védi a fogak zománzatát és óv a fogfájás ellen.
3. A száji- és orrüreg mindenemü súlyos (skorbutikus) bántalmait gyógyítja, üdíti és pirósítja a foghust és edzi a nyakharántát.
4. A már létező fogfájást elávóltítja, ha a fájó fog husa pár csepprel, vízzel nem elegyített szájszesszel megnedvesítettik.
5. Diphteritis és más torokbajoknál igen sikeres gargalizáló szer.

Ára kicsinyben egy üvegenek
1 forint 25 kr. o. é.

Raktárak: Sipőcz István gyógyszerésznél Pécsen, Tivőcz Mészai gyógyszerésznél Budapestben és minden nagyobb vidéki gyógyszerárban. **Biro János** gyógyszerész urnál **Kölcsevározt,**

Főraktár
Dr. Schulhof Adolf urnál
Pécsen.

Több mint 800 elismerto bizonyítványok orvosi tekintélyektől elomutathatók.

Figyelemre méltó!

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudtára adni, hogy építkezés miatt üzlet-helyiségemet ideiglenesen elhagynom kellett s üzletemet

Fő-utca a városház épületében levő bolthelyiségbe (Hamerli J. ur keztyü-üzlete mellett) tettem át.

Ez utóbbi azonban oly szűk, hogy nagy árukészletemet abban el nem helyezhetem s így engedve a kényyszerűségnek, árucikkeimet **tetemesen le szállított árak mellett kiárúsítom.**

Minél számosabb látogatásért esedez tisztelettel

Kepes Kálmán.

Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítettek.

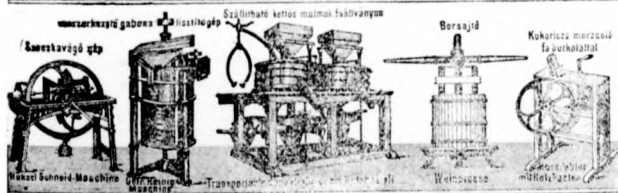
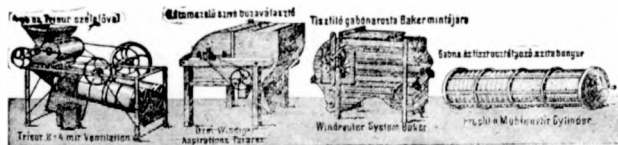
219

Gutjahr és Müller

BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár a Margithid közeleiben, ajánlják szolid szerkezetű s javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdaság számára: Járgány-Cseplőgépek. Szelelő-rosták. Kukorica-morzsolók, Szeckavágók, Borsajtók.

Különlegességek malmok számára: Duplamalmok, Malom trieurhenger, Gabona-osztályozó hengerek, Koptatógépek, Dara-választógépek, Tarárok, Detacherök.

Malom-alketreszek: Transzmissiók, Szíjkerékek.

Rostalemezek: Cseplőgéprósták, Liszthenger-sziták, Koptató-lemezek, Ráspoly-lemezek stb.

Árjegyzőkek kívánatra ingyen és bérmentve.

295

314

1 tanonez

valláskülömbőség nélkül, azonnal felvétetik
Spitzer Jakob vas- s fűszerüzletében Pécssett.

Mindennemű bel- és külföldi

ásványvizek és forrástermények

kaphatók

SIPÓCZ ISTVÁN gyógyszer-tárában Pécssett.

Vidéki megrendelések azonnal elintéztettek.

261

581. szám.
végr. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pécsi kir. jbiróság t. évi 4497, 4791, 5094, 5177, 5893, 5325. számú végzései által Kohn Mór, Schwarcz József, Kanitz Ed. et C., Hirschler A. és Toth József végrehajtók javára Kuttu M. pécsi lakos ellen 384 frt., 350 frt., 303 frt 60 kr., 133 frt 65 kr., 130 frt 74 kr. és 125 frt 54 kr. tőke s járulékal erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróilag le és felül foglalt és 1447 frt 10 kr-ra becsült czipők s sapkákból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az 5744. sz. 1883. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Pécssett király-utca 14. sz. a. leendő eszközlésére 1883-ik év július hó 30-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a veenni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pécssett 1883-ik évi július hó 18-ik napján.

Kremmer Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

337

